

DEN UDSKÆLDTE AUFSEHER

Aufseheren var ofte udskældt i samtidens presse for at udnytte de hvervede arbejdere, og der er mange historier om bedrageri og misinformation. Det er dog vanskeligt i dag at afgøre, hvor gale forholdene egentlig var.

Aufseherens arbejde bestod først og fremmest i at sørge for, at arbejdet blev udført. Han skulle både sørge for, at markarbejdet blev udført samt, at hans hustru og pigerne holdt kasernen ren.

Aufseherens løn

Aufseherens løn var højere end roearbejdernes, og indeholdt en mængde goder ud over den egentlige løn. Det kunne fx være at forvalte en mindre købmandsvirksomhed på kasernen. Aufseherens hustru stod for at købe de mest fornødne varer hos den lokale købmand og herefter videresælge dem med profit til de polske piger.

Den upopulære opsynsmand

Både i samtiden og i eftertiden har Aufseheren været upopulær ikke mindst på grund af den misinformation, der kunne opstå, når hvervningen foregik gennem flere led. Det var ikke ualmindeligt, at arbejderne blev lovet højere løn og bedre arbejdsforhold end dem, de fik. For eksempel blev arbejderne ofte lovet at kunne vælge, om de ville arbejde på en lille eller en stor gård, og de blev lovet adgang til en katolsk kirke. Når de kom frem, var disse løfter svære at overholde.

Aufseherens behandling af sine folk var i en række tilfælde hårdhændet. Der er flere fortællinger om, at Aufseheren råbte "*forwards, forwards*" samtidig med, at stokken blev brugt, hvis markarbejdet gik trægt. Der er også flere historier om egentlig vold mod de polske arbejdere begået af en Aufseher.

Snyd og bedrag

Forvalteropgaven og den relativt løse kontrol, der inden Polaklovens vedtagelse i 1908 blev lagt på Aufseheren, er formodentlig blevet forvaltet meget forskelligt. Der er mange historier om, hvordan Aufseheren har udnyttet arbejderne ved at øge arbejdstiden og ved at opkræve beløb for forskellige ydelser som indkøb og tøjvask. Der er også flere eksempler på, at pigerne blev snydt for penge, eller at Aufseheren ligefrem har stjålet fra dem.

Marianne Wujcik fortæller:

"Aufseheren forbød os at handle med andre end ham, og han snød os, blev vi senere klar over. Det var ikke alene ved afregningen, den tyske Aufseher snød os groft, ogsaa med overpriser, ja selv kartofler stjal han fra os og brugte dem til at fodre svin op med. [...] Der var to gruekedler, een i hvilken han kogte kartoffelskræl til grisene. Naar vi var borte smed han vore kartofler derned."

Man skal ikke skue hunden på hårene ...

Det hører dog med til historien, at mange af de polske arbejdere havde et godt forhold til deres Aufseher, sådan at de kom igen år efter år til samme gård. Den polske sagførersøn Jacob Sidor blev Aufseher i 1915 og fik dermed ansvaret for 23 polske piger.

Engang da den danske forvalter uddelte øretæver til en lille polsk dreng, skar han igennem og sagde til pigerne:

"Nu gaar vi hjem på kasernen. Da vi havde nedlagt arbejdet kom forvalteren og ville have sagen ordnet, men jeg svarede, at han kunne gaa til godsejer Ziensen og fortælle ham om sagen. Da godsejeren kom forlangte jeg forvalteren afskediget. Det kunne ikke lade sig gøre, men resultatet blev, at den hidsige forvalter ikke fik med den polske arbejdskraft at gøre efter den historie."

Jacob Sidor var også én af de polakker, der blev medlem af lokalforeningen af Det Lollandske Landarbejderforbund, for at nå målet om ligeløn mellem polske og danske landarbejdere.

Ydermere er det vigtigt at påpege, at de polske arbejderes dårlige forhold i sidste ende var arbejdsgivernes ansvar, og at Aufseheren blot var et led i systemet.